

Klassieke Olympiaden 2019-2020

Opgaven Grieks

ronde 1

Vooraf aan de leerlingen

- De Griekse tekst is voorzien van aantekeningen die je op pagina 2 vindt.
- Er zijn in totaal 24 vragen. Elke afzonderlijke vraag is 1 punt waard. In totaal kunnen 26 punten behaald worden.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 50 minuten. Leerlingen met dyslexie krijgen 15 minuten extra.
- Het gebruik van een Grieks-Nederlands woordenboek is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.

Veel succes!

Inleiding

In het jaar 510 voor Chr. regeren de nakomelingen van Peisistratos, de zogenoemde Peisistratiden als tirannen over Athene. Als Atheners tegen hen in opstand komen, roepen die Atheners Sparta te hulp. Onder leiding van Kleomenes trekken de Spartanen (Lakedaimoniërs genoemd) ten strijde naar Athene.

Tekst

- 1 Κλεομένης δὲ ἀφικόμενος εἰς τὸ ἄστυ ἅμα Ἀθηναίων τοῖς
- 2 βουλομένοις εἶναι ἐλευθέροις ἐπολιόρκει τοὺς τυράννους
- 3 ἀπειργμένους ἐν τῷ Πελαργικῷ τείχει.
- 4 Καὶ οὐδέν τι πάντως ἂν ἐξεῖλον τοὺς Πεισιστρατίδας οἱ
- 5 Λακεδαιμόνιοι (οὔτε γὰρ ἐφέδραν ἐπενόουν ποιήσασθαι, οἳ τε
- 6 Πεισιστρατίδαι σίτοις καὶ ποτοῖς εὖ παρεσκευασμένοι ἦσαν)
- 7 πολιορκήσαντές τε ἡμέρας ὀλίγας ἂν ἀπηλλάττοντο εἰς τὴν Σπάρτην.
- 8 Νῦν δὲ συντυχία τοῖς μὲν κακὴ ἐπεγένετο, τοῖς δὲ ἡ αὐτὴ αὕτη
- 9 σύμμαχος· ὑπεκτιθέμενοι γὰρ ἔξω τῆς χώρας οἱ παῖδες τῶν
- 10 Πεισιστρατιδῶν ἐάλωσαν. Τοῦτο δὲ ὡς ἐγένετο, πάντα αὐτῶν τὰ
- 11 πράγματα συνετετάρακτο, παρέστησαν δὲ ἐπὶ μισθῷ τοῖς τέκνοις,
- 12 ἐφ' οἷς ἐβούλοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐν πέντε ἡμέραις ἐκχωρῆσαι ἐκ
- 13 τῆς Ἀττικῆς.

Herodotus, *Historiën* 5.64-65 (aangepast)

Aantekeningen

regel 1	ἄμα + <i>dat.</i>	samen met
regel 2	πολιορκέω	belegeren
regel 3	ἀπείργω, <i>perf. med.</i> ἀπεῖργμαι	insluiten
regel 3	τὸ Πελαργικὸν τεῖχος	<i>oude vestingmuur aan de Akropolis</i>
regel 4	πάντως	volstrekt, in het geheel
regel 4	ἐξαιρέω	verdrijven
regel 5	οὔτε ... τε ...	niet ... en bovendien ...
regel 5	ἡ ἐφέδρα	Belegering
regel 6	παρεσκευασμένοι ἦσαν	<i>plusqperf. pas. van παρασκευάζω</i>
regel 7	πολιορκέω	belegeren
regel 7	ἀπαλλάττομαι	weggaan
regel 8	ἡ συντυχία	gebeurtenis
regel 8	ἐπιγίγνομαι	overkómen
regel 9	ὑπεκτίθεμαι	in veiligheid gebracht worden
regel 10	ἀλίσκομαι, <i>aor. ἐάλων</i>	gevangen genomen worden
regel 10	αὐτῶν	<i>nl. de Peisistratiden</i>
regel 11	συνετετάρακτο	<i>ind. plusqperf. 3 ev. pas. συνταράττω</i> – in de war brengen
regel 11	παρίσταμαι	zich overgeven
regel 11	ἐπί + <i>dat.</i>	in ruil voor
regel 11	μισθῶ	<i>bijstelling bij τοῖς τέκνοις</i>
regel 12	ἐφ' οἷς	op de voorwaarden die

Vraag 1

Regel 1 Κλεομένης

Verklaar het gebruik van de naamval.

- A. nominativus onderwerp
- B. genitivus in genitivus absolutus
- C. genitivus possessivus (van bezit)
- D. accusativus lijdend voorwerp

Vraag 2

Naar wie of wat verwijzen de volgende woorden? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

- a. τὸ ἄστυ (regel 1)
- b. τοὺς τυράννους (regel 2)

Vraag 3

Regel 1 Ἀθηναίων

Citeer het Griekse tekstelement waarbij dit woord een bepaling is.

Vraag 4

Regel 2 τοὺς τυράννους

Welke oorsprong hadden deze tirannen?

- A. Atheens
- B. Pelasgisch
- C. Spartaans
- D. Trojaans

Vraag 5

Regel 3 τῆ Πελαργικῆ τείχει (*aantekening: oude vestingmuur aan de Akropolis*)

Bekijk de afbeeldingen A t/m D op de volgende bladzijde. Op welke afbeelding staat de hier bedoelde Akropolis?

A.

Bron: Wikipedia

B.

Bron: GetYourGuide.nl

C.

Bron: Wikipedia

D.

Bron: Aminoapps.com

Vraag 6

Regel 3 τῷ Πελαργικῷ τείχει (*aantekening: oude vestingmuur aan de Akropolis*)
Welke godheid werd op deze Akropolis speciaal vereerd?

- A. Apollo
- B. Athena
- C. Hera
- D. Poseidon

Vraag 7

Regel 4-5 Καὶ τ/μ Λακεδαιμόνιοι

De betekenis van deze zin kan het best worden omschreven met:

- A. De Peisistratiden zouden de Spartanen verdreven hebben.
- B. De Spartanen hebben de Peisistratiden niet verdreven.
- C. De Spartanen zouden de Peisistratiden niet verdreven hebben.
- D. De Spartanen zouden de Peisistratiden verdreven hebben.

Vraag 8

Regel 1-5

Welke van de volgende werkwoordsvormen is **geen** aoristus?

- A. ἀφικόμενος (regel 1)
- B. ἐπολιόρκει (regel 2)
- C. ἐξεῖλον (regel 4)
- D. ποιήσασθαι (regel 5)

Vraag 9

Regel 8

Met de woorden τοῖς μὲν en τοῖς δέ worden achtereenvolgens aangeduid:

- A. Atheners en Spartanen
- B. Atheners en Peisistradiden
- C. Peisistratiden en Spartanen
- D. Spartanen en Peisistratiden

Vraag 10

In regel 8 staan de volgende Griekse woorden αὐτὴ αὕτη. Van welke woorden zijn deze twee woorden verbuigingen?

- A. αὐτὴ komt van αὐτός, en αὕτη komt van οὔτος
- B. αὐτὴ komt van οὔτος, en αὕτη komt van αὐτός
- C. beide vormen komen van αὐτός
- D. beide vormen komen van οὔτος

Vraag 11

Noteer uit regel 8-9 de twee Griekse woorden die duidelijk maken dat de gevolgen van de συντυχία voor beide partijen verschillend zijn.

Vraag 12

Regel 8 συντυχία

Over welke συντυχία heeft Herodotus het hier?

- A. De kinderen van de Peisistratiden worden gevangen genomen.
- B. De Peisistratiden geven zich over aan hun tegenstanders.
- C. De Spartanen belegeren samen met Atheense burgers de Peisistratiden.
- D. De Spartanen vertrekken na enkele dagen weer uit Athene.

Vraag 13

Regel 9-10 ὑπεκτιθέμενοι t/m ἐάλωσαν

Hein van Dolen vertaalt deze zin als volgt:

“Een poging van de Peisistratiden om hun kinderen het land uit te smokkelen werd verijdeld”.

Noteer het grammaticale gegeven waarop de vertaling ‘een poging’ is gebaseerd én citeer daarbij het desbetreffende Griekse woord.

Vraag 14

Regel 10 πάντα

Welk van de onderstaande woorden heeft een etymologische overeenkomst met πάντα?

- A. panel
- B. paniek
- C. panorama
- D. pantalon

Vraag 15

Regel 11 παρέστησαν τοῖς τέκνοις

Zet deze woorden om in het overeenkomstige enkelvoud.

Vraag 16

Regel 11 τὰ πράγματα συνετεάρακτο

Welke vertaling geeft het aspect van de werkwoordsvorm het best weer?

- A. De plannen waren in de war
- B. De plannen werden in de war gebracht
- C. De plannen zijn in de war
- D. Zij hadden de plannen in de war gebracht

Vraag 17

Regel 12 ἐφ' οἷς

Beschrijf in eigen woorden welke voorwaarde in het vervolg van de tekst genoemd wordt.

Vraag 18

Regel 12 οἱ Ἀθηναῖοι

Dezelfde personen worden aangeduid met:

- A. Ἀθηναίων (regel 1)
- B. τοῖς βουλομένοις εἶναι ἐλευθέροις (regel 1-2)
- C. τοὺς τυράννους ἀπεργμένους (regel 2-3)
- D. τοὺς Πεισιστράτιδας (regel 4)

Vraag 19

Regel 2 ἐπολιόρκει

Dit duurde niet lang want:

- A. een gelukkig toeval hielp hem
- B. hij had niet genoeg soldaten
- C. hij had te weinig steun van de Atheners
- D. hij nam de burcht snel in

Vraag 20

Regel 1-13

Wie heeft er **niet** gewonnen?

- A. De Atheners die vrij wilden zijn
- B. Kleomenes
- C. De Peisistratiden
- D. De Spartanen

Vraag 21

Regel 1-13

Welke opmerking over tirannen in de 6e/5e eeuw voor Chr. is **niet** waar?

- A. De tiran was een alleenheerser.
- B. Het woord 'tiran' had toen dezelfde negatieve betekenis als wij er tegenwoordig aan geven.
- C. Tirannen probeerden een dynastie te vestigen en zo een 'tirannenfamilie' te worden.
- D. Tirannen werden niet uitverkozen voor hun machtspositie.

Vraag 22

Onder de tekst staat geschreven "Herodotus, *Historiën* 5.64-65 (aangepast)". Dit heeft te maken met het dialect waarin de tekst geschreven staat. In welk dialect heeft Herodotus zijn werk geschreven?

- A. Attisch
- B. Dorisch
- C. Eolisch
- D. Ionisch

Vraag 23

In de tekst komen onder andere de plaatsen Athene en Sparta voor.

- a. Welke letter komt overeen met de locatie van Athene?
- b. Welke letter komt overeen met de locatie van Sparta?

Bron: WorldAtlas.com

Vraag 24

Het woord *oligopolie* betekent: een situatie waarin een economisch product of dienst door slechts een paar grote aanbieders wordt aangeboden.

Het woord is afgeleid van $\pi\omega\lambda\epsilon\tilde{\iota}\nu$ (kopen) en een ander woord uit de tekst. Citeer dat Griekse woord.

Einde